

riaga, quòd, si Confessarius extra Confessionem aliunde notitiam habuerit, nisi notitia sit moraliter certa, non potest Sacramentum negare.

52. — Quæres 2. Utrùm denegandum Sacramentum Ordinis peccatori occulto publicè petenti? Si petens sit indignus ex irregularitate, aut simili, eum omnino esse rejiciendum nemo dubitat; si verò sit indignus tantùm, quia est in peccato mortali, dubitat *Croix lib. 6. p. 1. n. 146.* cum *Henr.* Adduntque *Lugo et alii*, non posse rejici, si jus ipse prætetendat ratione Beneficii, seu Dignitatis obtentæ. Sed omnino veriùs puto dicendum cum *Vioa de Sacr. Q. 1. Art. 4. n. 5.* quòd indignus etiam occultus ab Ordinibus omnino est arcendus: et idem clarè docet etiam *S. Th. Sup. l. q. 36. art. 4 ad 3.* ubi dicit, non sufficere, quòd Prælati nesciat Ordinandum esse in peccato: « Sed etiam exigitur amplius, ut secundu[m] mensuram Ordinis diligentior cura apponatur, ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum. » Et in respons. *ad 1.* illud memorabile asserit: « Melius esset » habere paucos Ministros bonos, quàm multos malos. » Ratio certa est, quia qui se ingerit in munera publica, ad quæ non est idoneus, repelli debet etiam in infamia, ob bonum publicum privato præferendum. Et quòd Clericus indignus, quamvis ob crimen occultum, possit et debeat repelli, patet ex *Trid. ubi in Sess. 14. c. 1. de Ref.* dicitur, quòd Episcopus potest prohibere Clerico, ne ascendat ad superiores Ordines; et Clericus tenetur ei obedire, etiamsi ascensus à suo Prælato « ex quacunque causa » etiam ob occultum crimen quomodolibet etiam extrajudicialiter » fuerit interdictus. » Et additur, quòd « nulla contra ipsius » Prælati voluntatem concessa licentia se promoveri faciendo, » ei suffragetur. » Ac maximè notandum, quòd Episcopus non tenetur eo casu manifestare causam cur repellat eum ab Ordinatione juxta Declarationes S. C. Concilii editas die 21. Martii ann. 1634, et die 21 April. 1668, quas per extensum affert Sum. Pont. Bened. XIV. in *Lib. de Syn. l. 7. c. 71. n. 4.* Quòd autem Episcopus non solum possit, sed etiam debeat repellere indignos, quamvis occultos, patens suadet ratio ex eod. *Trid. Sess. 23. de Ref. c. 5 et 7.* ubi signanter præcipitur, ut Episcopus ordinans mores diligenter investiget, et examinet. Ad quid igitur debet Prælati mores Clericorum investigare et examinare, nisi ut repellat quos noverit indignos, ex illo *Ap. 1. ad Timot. v. 22. c. 5.* « Manus » cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. » Ubi inquit *S. Leo Epist. 1 ad Afr.* « Quid est cito manus imponere, » nisi ante experientiam disciplinæ? » Tantò magis, quia in Ordinibus suscipiendis multi possent esse defectus, ex quibus sine infamia petentes rejici possunt, nempe ætatis, tituli, subjectionis, etc. ut bene notat *Croix d. n. 146.*

53. — Quæres hîc 3. An possit absolvi Ordinandus, qui habitum contraxit lasciviæ, et statim post pœnitentiam, sine experientia continentia, velit Subdiaconatum suscipere? De hac quæstione plenam instituimus Dissertationem, quam reperies in fine hujus Dubii ex n. 63.

54. — Quæritur 4. An Parochus possit assistere Matrimonio eorum, qui sunt publici peccatores? Certum est teneri Parochum arcere à Matrimonio eos qui nesciunt doctrinam christianam: uti constat ex Rituali Rom. de Matrim. sub initio, ubi præscribitur: « Parochus cognoscat, utrùm uterque (sponsus) sciat » rudimenta fidei, cum ea deinde filios docere suos debeat. » Item S. C. habita coram Innoc. XII an. 1697. ut refert Sum. Pont. Bened. XIV. de *Syn. l. 7. c. 29.* decrevit Parochos non debere procedere ad proclamationes, nisi repperint contrahentes sufficienter instructos in rudimentis fidei; et hoc Decretum confirmatum fuit à Clemente XI. ut in suo Bullario p. 326. ac à nostro Papa Benedicto in Littera Encycl. vide in suo Bullario. n. 32. Utrùm autem, præter hanc ignorantiam, possit Parochus publicis peccatoribus negare suam assistentiam ad Matrimonium? Si contrahentes publicè peterent, et essent indigni ratione peccati vel censuræ occultæ, rectè dicunt *Lugo Dist. 8. sect. 14 et Croix n. 147.* cum *Arriaga*, et communi parochum teneri assistere, juxta dicta n. 47. Dubium est, an assistere possit, et teneatur si contrahentes sint publicè indigni? Affirmant *Laym. l. 5. tr. 20. p. 2. c. 4. n. 8. Croix l. c. et Lugo ex n. 205. cum Præpos.* Modò tamen Parochus priùs conatus fuerit disponere sponso ad digne contrahendum. Ratio, ut dicunt, quia Parochus non est Minister Matrimonii, sed tantùm testis, unde ex una parte, cum sit publicus Minister, non potest suam negare assistentiam; et ex altera licitè potest assistere, cum sua cooperatio sit merè materialis. Negant verò alii A. A. qui sentiunt Parochum esse verum Ministrum Matrimonii; sed hæc ratio non subsistit; nam, ut probabimus infra de Matrim. ex n. 897. Ministri Matrimonii sunt ipsi contrahentes, et Parochus non est nisi merus testis. Hoc tamen non obstante, minimè acquiescimus primæ sententiæ, et dicimus Parochum non teneri, nec posse assistere tali Matrimonio. Favetque nobis auctoritas Sum. Pont. Bened. XIV. in *Lib. de Syn. l. 7. c. 29.* ubi sic docet: « (Quamvis juxta communioem magisque receptam sententiam non sit (Parochus) Matrimonii Minister, tamen in multis comparatur Ministro, nec licitè sua præsentia firmare potest contractum, quem scit a contrahentibus sacrilegè iniri.) » Ratio nostræ sententiæ est, tum quia de jure naturali nemo potest cooperari peccato proximi, etiamsi alter peccatum jam internè consummaverit, prout diximus de *Charitate lib. 2. num. 47.* Ita nec Parochus in nostro casu; tum quia Parochus tenetur ex justitia, ex contractu inito cum Communitate à qua stipendium accipit, incumbere salutis spirituali suarum ovium, eas avertendo à peccatis. Nec valet dicere, quòd contrahentes habent jus, ut Parochus eorum Matrimonio assistat. Nam respondetur 1. quòd nemo potest habere jus ad actionem in qua committitur peccatum. Respondetur 2. quòd sponsi in tantum habent jus ad assistentiam Parochi, in quantum hic tenetur ex officio incumbere eorum bono spirituali; unde, cum in hoc Parochi assistentia non conferret ad bonum, sed

ad ipsorum ruinam : idecirco neque sponsi jus habent, neque Parochus tenetur assistere ; imò debet suam assistentiam negare cum præcipua ejus obligatio sit impedire peccata ovium suarum. Et quod dicimus de Parocho, dicendum est etiam de testibus ; qui tamen satis excusarentur à peccato, si assisterent coacti metu gravi, cum ipsi non teneantur, nisi ex charitate, impedire peccatum. Parochus autem etiam excusari potest ad vitandam mortem, vel alia graviora mala Communitatis, vel ipsorum contrahentium, puta ne ipsi perseverent in peccato. Præterea satis excusantur à culpa Parochi, ut ait *Laym. d. n. 8.* qui assistunt Matrimonii Hæreticorum in locis ubi est consuetudo, et mixti sunt Hæretici cum Catholicis, juxta mox dicenda in *q. seq.*

Certum est tamen quòd Parochi in Matrimonio contrahendis tenentur ex officio inquirere, an subsit aliquod impedimentum, et si probabiliter illud subesse judicent, tenentur suam assistentiam denegare, et nuptias vetare, donec saltem per Ordinarium decernatur quid sit agendum. Ita *Sanch. de Matr. l. 3. D. 14. n. 8. Croix d. n. 147. et Lugo D. 8. n. 205.* cum *Led. Vega.* et aliis comm. Item ait *Lugo l. c. cum Conin.* (contra alios) quòd si Ordinarius habet scientiam impedimenti occulti, etiamsi non posset illud probare, tenetur Matrimonium prohibere.

35. — Quæritur 5. An si unus sponsorum sit publicè indignus, possit alter Matrimonium cum ipso inire, et consequenter Sacramentum ei ministrare? Hic advertendum, quòd ex duplici capite potest talis indignitas provenire, vel ab excommunicatione, vel ab aliquo mortali peccato sponsi. Si sponsus sit indignus, quia est excommunicatus, velerit vitandus, et tunc certè illicitum est cum eo contrahere, quia non licet cum ipso communicare in re sacra, quale est Sacramentum ; vel erit tantum toleratus ; et tunc probabilius est licere, ut docent *Sanch. de Matr. l. 7. D. 9. n. 8. et Lugo D. 8. n. 225.* et alii plures quos videre poteris infra de *Cens. l. 7. num. 139.* quia Concilium Constantiense indistinctè concessit fidelibus posse communicare cum excommunicatis toleratis.

Si autem sponsus sit indignus ob aliquod peccatum, hic magna occurrit difficultas, quia non licet Ministro conferre Sacramentum indigno. Sed *Busemb. (vide Tom. I. l. 2. n. 60.) Lugo n. 23 et Croix l. 6. p. 1. num. 147. cum Sanch. Perez, Aragon. Dicast.* et communiori dicunt licere cum eo contrahere, si alter sponsus sine gravi incommodo non possit à Matrimonio recedere. Ratio (ut inquirunt) est, quia contrahentes, quamvis indirectè conficiant Sacramentum, tamen directè contractum ineunt, qui de se non est res sacra ; unde in hoc Sacramento sponsi videntur magis habere conditionem privatorum contrahentium, qui tantum respiciunt ad propriam utilitatem, quam publicorum Ministrorum, qui attendere debent ut suscipientes Sacramenta ob eorum indignitatem repellantur. Hanc rationem non quidem reprobo, sed fateor eam non omnino me convincere.

56. — Utrum, justa acredente causa, licitum sit Matrimonium

contrahere cum Hæreticis? Generaliter loquendo id vetitum est ab Ecclesia, ut patet ex Conc. Chalcedonensi apud *Cabass. de Conc. p. 221.* ubi in Can. 14. dicitur : « Sed neque Hæretico, vel » Pagano vel Judæo Matrimonio conjungere, nisi utique persona, » quæ Orthodoxæ conjungitur, se ad Orthodoxam fidem convertendam spondeat. » Verumtamen est valde probabile id quod dicunt *Busemb. d. n. 19. et Lugo D. 8. n. 225. Wig. tr. 16. ex 6. n. 77. Croix d. n. 147 et l. 2. n. 95. ac Sanch. de Matr. l. 7. d. 72. n. 6. cum Nav. et Azor.*, nempe quòd in locis, ubi Hæretici vivunt mixti cum Catholicis, ut in Germania, Polonia, etc. ex consuetudine recepta et tolerata licitum est Matrimonia inire cum Hæreticis, modò 1. Catholico contrahenti permittatur liberè permanere in fide. 2. Absit periculum perversionis. 3. Detur libertas educandi prolem catholicè. 4. Si facilè non sit invenire parem inter Catholicos. Quorum si unum desit non licebit, ut rectè ait *Croix d. n. 95.* Cæterum id bene permittitur, servatis his conditionibus ; quia hujusmodi conjugia fiunt instar aliorum contractuum civilium ad firmandas leges amicitiae, et ad tuendam communem pacem Reipubl. Hinc refert *Lugo l. c. pluries fuisse dispensatum ob justas causas Matrimonia inire cum Hæreticis, ut patere ait ex Conc. Laodicensi ac Agathensi, et signanter testantur, Clementem VIII, anno 1604, concessisse dispensationem Duci Barensi, ut duceret Catharinam suam consanguineam sororem Henrici IV, Regis Galliarum, cum adhuc esset hæretica. Et hic sedulo notandum id quod advertit Sum. P. Benedictus XIV. de Syn. l. 7. c. 6. ex *Veracruz,* quòd de Pontificis potestate, postquam hic dispensat, dubitare, instar sacrilegii est ; esset enim Christo quasi exprobrare quòd non satis Ecclesiae suæ providisset.*

Docet autem *Lugo n. 31.* quòd ad tale Matrimonium opus est dispensatione, saltem in locis ubi est consuetudo in hujusmodi dubiis recurrendi ad Papam ; quia Ecclesia meritò potuit reservare judicium, an sufficiat causa, vel an præponderet periculum mali. Probabiliter tamen dicit *n. 17.* cum aliis apud *Croix l. 2. n. 97.* (contra *Sanch. et Pont.*) non esse opus dispensatione, quando pars hæretica seriò promittat conversionem, ut vidimus supra jam excipi in Conc. Chalcedon. Imò putat *Hurtad. apud Croix* sufficere spem conversionis ortam ex ipsius indole, vel aliunde. Quando autem licitum est Catholico contrahere cum Hæretico, tantò magis licebit Parocho assistere ad tale conjugium.

37. — Hic pro complemento hujus materiæ remanent aliæ quæstiones discutiendæ. Quæritur 6. An in conferendis Sacramentis liceat uti opinione probabili? Certum est, ut vidimus *T. 1. de Consc. l. 1. n. 29.* genericè loquendo, id illicitum esse ex Prop. 1. damnata ab Innoc. XI. Excipitur tamen 1. si adsit necessitas ex parte proximi, ut est commune apud DD. juxta dicenda *n. 480.* loquendo de absolutione impertienda moribundo, et idem dicitur de Baptismo *n. 103. vers. III.* Excipitur 2. si

habeatur probabilis opinio de jurisdictione Confessarii, vel de validitate Matrimonii, juxta dicta *l. 1. n. 3.* et dicenda infra de Matrim. *n. 1113.* Et hoc dicunt *Sanch. Carden. Sponer, Dic. Gob.* et alii apud *Mazz. t. 3. p. 33. v. Fit, et Croix l. 6. p. 1. n. 117.* esse in praxi tutum et moraliter certum. Excipitur 3. quando administratio Sacramenti fieret obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus, ut diximus *l. 1. n. 30. cum Carden. Croix ex D. Th.,* et dicit *Mazz. cum Illsung.* et pluribus aliis; aliter non posset baptizari infans, quem parentes assererent non esse baptizatum, cum tale testimonium non sit nisi tantum probabile; item neque absolvi possent, qui putantur dispositi, de quorum dispositione non alia, quam prudens probabilitas haberi potest, unde rectè notat *Mazzot. cum Carden.* quòd si talis dispositio non sufficeret, vix ullus unquam absolvi posset extra mortis articulum, quia vix unquam haberi potest certitudo de dispositione pœnitentis. An autem liceat suscipere Sacramenta cum sola opinione probabili? Vide dicta *l. 1. n. 32.*

38. — Queritur 7. An et quando Minister teneatur administrare Sacramenta? Commune est, ut dicunt *Holm. t. 2. p. 64. n. 286. Salm. de Euch. c. 9. n. 28 et Croix l. 6. p. 1. n. 133. cum Suar. Lugo. Dic, et Aversa,* contra *Sylo. etc.* quòd Pastores tenentur ex justitia, ratione stipendii quod exigunt, Sacramenta ministrare suis subditis rationabiliter petentibus, etiam extra gravem necessitatem. Pastores autem dicuntur Superiores, respectu Religiosorum: et respectu sæcularium, Episcopi et Parochi, vel qui curam subsidiariam cum obligatione habent; ita *Croix ibid. cum Gob.* Et proinde peccat Pastor, qui morosum, vel difficilem subditis se reddit, ut *Gob. cum Croix n. 134. Salm. n. 30. Conc. t. 8. p. 98. num. 3.* Ideoque rectè monuit S. Carolus Borromæus *Act. p. 4.* « Quacumque verò diei vel noctis hora ad » Sacramenta infirmis ministranda Parochus vocabitur, nullam » moram interponet; imò populum præmonebit, ut cum opus » est parochiali administratione, liberè se accersat, nulla ha- » bita, neque temporis, neque loci distantis etc. ratione. » Excusabitur tamen à mortali, si semel, vel iterum extra necessitatem Sacramenta denegat; quia non videtur tam strictè se obligasse; *Croix cum Suar. et Arriag. ibid. item Suar. ap. Bus. infra n. 623. cum Aversa ib. qui excipit, si subditus peteret ex urgenti occasione, v. gr. festi solemnitis, etc.*

Ministri autem, qui non sunt Pastores, in extrema necessitate tenentur ex caritate, etiam cum periculo vitæ, proximo Sacramenta ministrare, ut *Conc. p. 99. n. 7. et Croix l. 2. a. n. 174.* et alii omnes. An verò teneantur in gravi necessitate proximi? Vide dicta *Tom. 1. de Charitate l. 2. n. 27. v. Hinc.* An parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam? Vide in hoc *l. 6. n. 233.* Quoties teneatur eam ministrare? Vide *n. 253 et 254.* Quoties ministrare Pœnitentiam? Vide *n. 623.*

39. — Quæstio 8. An liceat unquam simulare administrationem Sacramenti? Communiter DD. distinguunt simulationem in

formalem et materialem: *formalis* est, qua directè intenditur alterius deceptio; *materialis* est, qua alterius deceptio tantum permittitur. Damnata autem est ab Innoc. XI. Propos. 29, quæ dicebat. « Urgens metus gravis est causa Sacramenti administrationem simulandi » Et meritò quidem, cum talis simulatio Sacramento gravem injuriam irroget, et Deo illudat. Sed queritur, an in hac Propos. fuerit damnata sola simulatio formalis, an verò etiam materialis? Alii ut *Viva in dict. Prop. n. 2 et Conc. tom. 8. p. 101. n. 12.* dicunt fuisse ibi indefinitè damnatam simulationem tam formalem quam materialem, tum quia propositio indefinita æquivaleret universali; tum quia (ut aiunt) nemo unquam Catholicorum dixit esse licitam simulationem formalem, sed *Sancius et alii,* quorum opinio damnata fuit (ut fert *Viva*) tantum propugnarunt licitam esse materialem. Alii tamen, ut *Cardenas* in dict. Prop. 29. et *Vidal* in eadem Prop. dicunt damnatam fuisse simulationem formalem, et etiam materialem in re vitiosa; non verò materialem in re indifferenti. Quæstio hæc inanis mihi videtur, quia tandem omnes in idem coincidunt; nam, sive loquamur de simulatione formali, sive materiali in re vitiosa, aut indifferenti, omnes conveniunt, nunquam esse licitum 1. Proferre sine intentione verba consecrationis supra panem, aut absolutionis supra indispositum. 2. Hostiam non consecratam pro consecrata præbere. 3. Celebrare Missam non proferendo verba consecrationis. Ita *Palvus tr. 2. D. 1. p. 13. Croix l. 6. p. 1. ex n. 154. Card. Milante Viva, et Vidal in d. Prop. 29.*

Præterea, quamvis præfata Propositio non loquatur de quocumque metu; tamen commune etiam est apud DD. non licere administrationem Sacramenti simulare, etiam ob metum mortis. *Concina l. c. Croix n. 155. Carden. n. 37. Viva n. 15. et Milante l. c.*

E converso omnes dicunt licitum esse Confessario, super indispositum aliquid orare, et dare Crucem, ne ejus indispositio prodatur; quamvis alii reputent eum absolutionem recipere; quia (ut ait *Carden.*) ex una parte tenetur Confessarius non prodere indignitatem pœnitentis in Confessione cognitam, juxta præscriptum in *c. Omnis. De Pœnit. et Remis.* ubi dicitur: « Caveat autem (Confessarius) omnino, ne verbo, aut signo, » aut alio quovis modo aliquem prodatur peccatorem. » Ex altera parte hæc non est propriè simulatio administrationis Sacramenti, quia verba illa respectu Sacramenti indifferenter se habent. Alia tamen ratione utuntur *Viva et Milante,* dicentes hoc esse licitum, quia tunc Confessarius licitè occultat veritatem, quam non tenetur nec potest manifestare. Rectè verò advertit *Cardenas. n. 54.* quòd tunc Confessarius non debet intendere deceptionem adstantium, sed tantum occultationem veritatis; nam alias mendacii reatum non effugeret, cum ex *D. Th. 2. 2. q. 3. a. 1.* mendacium non solum committatur verbis, sed etiam facto. An autem liceat super indispositum dicere, *Ego*

236 LIB. VI. TRACT. I. DE SACRAMEN. IN GENERE. CAP. II.
te non absolvo, submissè dicendo verbum non? Affirmat *Cardenas in dict. Prop. 29. n. 55. Sed negat Roncaglia c. 4. q. 6. R. 2. Milante et Viva in eod. Prop. n. 11.* Ratio, quia semper ac verbum *non* percipi nequit à circumstantibus, hæc esset quidem restrictio purè mentalis, quæ nunquam est licita, juxta dicta *Tom. 2. l. 3. n. 168.* Sed ratio hæc non convincit, quia in tantum occultatio hæc non est licita in sermone, in quantum loquens tenetur (ne decipiat proximum quocum loquitur) taliter proferre verba, ut audiens possit veritatem percipere, et ideo in sermone restrictio purè mentalis est vetita; at in prolatione formæ Sacramenti non tenetur Minister ita proferre verba, ut Sacramentum suscipiens illa audiat. Quapropter non videtur obstare quòd talis occultatio sit restrictio mentalis, et hinc prima opinio non videtur improbanda.

60. — Ex eadem ratione irreverentiæ, non solum qui administrando, sed etiam qui suscipiendo Sacramentum simularet, non excusaretur à mortali, ut dicit *Croix ib. n. 157. cum Carden. et Gorm.* Sed hoc currit quando adest vera simulatio Sacramenti. Hinc infertur I. cum *Carden. in d. Prop. 29. nu. 73 et Croix nu. 158. cum Dicast. Gormaz. etc.* quòd si quis nolens confiteri ingrediatur Confessionale, et genuflexus alloquatur Confessarium de aliquo negotio non simulet Sacramentum, nec peccet peccato mendacii, quia cum hoc sit valde usitatum, quòd aliqui accedant ad Confessarium causa petendi eleemosynam, aut consulendi circa scrupulos, infertur actionem illam esse indifferentem. Secus ait *Cardenas n. 71.* si quis accederet cum intentione, ut circumstantes credant ipsum confiteri, tunc enim dicit eum peccare peccato mendacii et sacrilegii. At quoad peccatum sacrilegii, nequeo huic doctrinæ acquiescere, cum enim ibi desint materia et forma, nescio intelligere ubi sit simulatio Sacramenti.

61. — Infertur II. quòd in casu, quo aliquis non poterit se disponere ad Communionem, posset aliquando convenire cum Parocho, ad infamiam, vel scandalum vitandum, ut hic dicat tantum super ipso verba: *Corpus Domini nostri Jesu Christi, custodiat, etc.*, et non præbeat Hostiam, ut admittit *Croix l. 6. part. 1. n. 160. cum Moya, Leand. Henr. Dian. etc.* quia tunc revera non simulatur Sacramentum. Secus dicendum, si Parochus porrigat ex conventionè hostiam non consecratam, ut docent *S. Th. Sot. Suar. Vasq. et alii cum Croix. n. 159.* communiter, contra alios. Ratio, quia tunc, licet nec etiam simuletur Sacramentum, quod ibi non est, tamen exponitur panis adorationi adstantium, et ipsius suscipientis, qui sicut peccaret externè adorando idolum, etiam ex metu mortis; sic quoque semper peccaret, externè adorando hostiam non consecratam; et peccaret gravius quam si indignè communicaret, ut patet ex *cap. De Homine. 7. de Cel. Miss.* ubi dicitur, gravius peccare Sacerdotem, qui in Missa non consecraret, quam qui sacrilegè consecraret et communicaret.

62. — Infertur III. non esse illicitum ob gravem metum si-

mulare celebrationem Matrimonii, ut cum communi sententia docent *Sanch. de Matr. l. 1. D. 11. n. 2. Palaus tr. 5. D. 2. P. 12. P. Conc. t. 8. P. 102. n. 15.* qui etiam communem asserit *Cardenas n. 79. Viva. n. 12. Croix n. 162. cum Henr. Conin. Arriaga, Gormaz, etc.* contra *P. Milante.* Ratio, quia tunc deest materia et forma Sacramenti, cum desit voluntarius consensus; Sacramentum enim non conficitur, nisi super vero contractu, qui tunc non adest, cum invalidetur ex lege Ecclesiæ ratione coactionis. Et in hoc casu is qui simularet, excusaretur etiam à mendacio, si adstantes possent ex circumstantiis advertere eum nolle contrahere; vel casu quo id non possent percipere, contrahens, dicendo *volo*, intelligeret velle in quantum in se est, ut notat *Scotus in 4. Dist. 29.* Et ex eadem ratione dicunt *Carden. n. 82 et Sanch. Hurt. Dic. et Gob. apud Croix l. c.* non peccare peccato sacrilegii, qui contrahit Matrimonium, sciens se habere impedimentum dirimens.

DISSERTATIO

De Clerico habituato in vitio turpi, cupienti statim initiari Sacris.

63. — QUÆSTIO, quam infra exponam, nuper Neapoli magno opere inter sapientes fuit agitata. De hac ipse in Libro mearum Adnotationum in Busembaum nimis concisè, et quasi obiter in quodam loco tractavi. Sed inde, cum sedulius animadvertem valde utile ac necessarium esse, ut ejus vera decisio Confessariis innotesceret, quo ipsi studeant eam tenere sententiam, quam bono Ecclesiæ magis expedire judicaverint; idcirco operæ pretium esse duxi diligenter ac funditus rem ad trutinam revocare.

Quæstio nimirum hæc est, utrùm sit neganda absolutio Clerico habituato in peccatis lasciviæ occultis, qui velit ad sacros Ordines ascendere sine præcedenti experimento continentiae?

Quidam Neotericus, et doctus Auctor Libri Romæ editi, cui titulus, *Istruzione per li Novelli Confessori*, de hoc puncto agens (*Part. 2. c. 3. n. 65.*) sic scripsit: *Oggi non v'è alcuna Legge dirretta, nè dioina, nè umana, che vieti d'ordinarsi, precisamente per essere alcuno abituato nella lascivia, e in altro occulto peccato se non che per l'omicidio volontario, o per altra colpa avesse contratto l'irregolarità... Ma bensì può dubitarsi per conto della Legge naturale, in quantochè essendo per Legge Ecclesiastica, o pel voto implicito annessa la continenza à sacri Ordini, l'Ordinando contro il dettame della vera prudenza vuole assumere un peso che non può portare, ec. A noi pare che stando nella Legge naturale sola, si debba qui procedere con distinzione; imperocchè se l'Ordinando creda sinceramente, ed in buona coscienza di poter vivere casto, e poter disfarsi da' mali abiti, e di far tutto ciò che à giudizio suo, e del discreto Confessore si stima necessario ed opportuno per la emendazione; egli si può promuovere, e l'Confessore non glielo può interdire. Deinde addit (*n. 66.*)*

Ed inoltre aggiungiamo, che non essendo questi (come supponiamo) indisposto per lo Sacramento della Penitenza, neppur si dee dire, precisamente parlando, che lo sia pel Sacramento dell' Ordine, il quale per riceverlo degnamente non richiede se non lo stato di grazia; e per se stesso non è ad alcuno occasione di peccato, anzi da all' anima nuova e distinta grazia. Subadit tamen (n. 67.) Diciamo che uno che voglia promuoversi a sacri Ordini, e non creda (siccom' è detto) sinceramente di poter osservare in quello stato la castità per lo mal' abito della lascivia, non possa promuoversi; ed insistendo di farlo, gli si debba come ad indegno ed indisposto negar l'assoluzione. Ita præfatus Auctor.

Alii verò è conuerso videntur nimis rigidè locuti fuisse, nam Natalis Alexander in sua *Theol. Dogm. et Mor. t. 1. l. 2. de Sac. Ord. c. 3. u. 14. Reg. 19.* hanc regulam statuit: « Nemo » ad sacros Ordines promovendus, nisi vel qui innocenter vixerit, » vel occultas prioris vitæ maculas diurna pœnitentiâ diluerit. » Idem tenet Jueninus in *tr. de Sac. Diss. 8. q. 7. c. 2.* Idem Habert de *Sac. Ord. p. 3. c. 3.* qui magnam et longam curam requirit, dicens nec unum sufficere annum ad huiusmodi probationem. Idem Van-Espen *t. 4. p. 2. c. 2. §. 8. Sentit Cont. Tourn. t. 3. p. 535. vers. Quoto.* Clericum habituatum probandum saltem per 20 aut 18 menses. Id eruit ex D. Gregorio *l. 4. aliàs 3. Epist. 26. ad Januar.* ubi: « Ne unquam ii qui ordinati sunt, » percant, provideri debet quales ordinentur, ut prius aspiciatur » si vita eorum continens in annis plurimis fuit. » Adducitque *Natal. Alex. n. 60.* dicentem quòd Confessarii debent Clericis in luxuria habituatis prohibere tam ascendere ad altiòres gradus, quàm ministrare in susceptis.

64. — Sed inter harum opinionum varietatem operam adhibui, ut à quamplurimis Neapolitanæ Urbis Theologis res plenè examinaretur; et post longas hinc inde discussiones, in hanc sententiam sive conclusionem, duas partes habentem, convenimus, mediam tenentes viam, nempe I, quòd hodierna et antiqua Ecclesiæ Lex, semper constans, obstringit tam Episcopos quàm Confessarios et Promovendos, ut cum aliquis Clericus recidivus vel consuetudinarius in vitio carnis ad sacrum Ordinem, sive Subdiaconatum, sive ad Diaconatum, aut Presbyteratum ascendere cupit, quamvis sincerè sit conversus ad Dominum, et ideo possit statim absolvi; non tamen poterit sacrum Ordinem suscipere, nisi aliquandiu operam det ad pravum habitum extirpandum. Etsi ipse persistat ut Ordinem statim suscipiat, non censetur dispositus ad absolutionem, quia legem Ecclesiæ violat in re gravi. II. Quòd potest tamen dari casus, quo Deus donet pœnitenti tantam extraordinariam compunctionis gratiam, quæ reddat eum adeo probatum, ut ipse statim possit sacrum Ordinem assumere, et ideo (si id ipsum Confessario ex validis conjecturis constet) beneficium absolutionis suscipere, sine eo quòd temporis experientia prius comprobetur.

65. — Prima pars probatur I. ex illo Apostoli (I. ad Tim. c. 3.) « Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse, unius » uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum... non » neophytum, etc. » Illud *irreprehensibilem* explicat D. Greg. dicens: « Vitium in Episcopo est non quàm optimum esse. » Illud autem non *neophytum*, commentat D. Th. et inquit: « Hoc » quod dicit, ad eos pertinet, qui non solùm ætate neophyti sunt, » sed et qui neophyti sunt perfectione. » Quòd verò nomine Episcoporum intelligantur omnes Sacerdotes, asserunt S. Ambr. S. Joan. Chrysost. et S. Th. Vide apud Corn. à Lap.

66. — Probatur 2. Sacris Canonibus. *A quorum norma* (dicit Sum. Pont. Bened. XIV loquens de hac materia ad Episcopos, in *Litt. Encycl. Ubi primum,*) *quæ omnino servari debet, ne patiamini vos adduci.* Innoc. III. in *c. A multis. Extra de estat. et qual. Ord.* sic ait: erubescant « impii, et intelligant iudicio » Spiritus sancti, eos, qui in sacris Ordinibus, Presbyteratu, » Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si castè non vixerint, » excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate. » Et iterum: « Nemo ad sacrum Ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, » aut probatæ castitatis existat. » Item habetur in Ep. 1. Siricii. Sacræ c. 9. quòd Subdiaconus « ad Diaconi gradum, si se, ipsa pri- » mitus continentia præeunte, dignum probarit... accedat. » Item S. Greg. *l. 1. Ep. 42.* sic præscripsit: « Nullus debet adminis- » terium altaris accedere, nisi cuius castitas ante susceplum » ministerium fuerit approbata. » Idem sancitum fuit à Synodo Trid. in *sess. 23. c. 13.* ubi: « Subdiaconi et Diaconi ordenen- » tur habentes bonum testimonium, et in minoribus Ordinibus » probati... qui sperant Deo auctore se continere posse. » Et licèt verba, *et in minoribus Ordinibus probati*, directè intelligantur de probatione externa, quam Episcopus exigere debet de probitate Ordinandi, ut ego cum aliis censeo; nullo modo tamen negari potest quòd Concilium non tam requirit probitatem externam (quæ re ipsa sine interna non esset probitas, sed vera hypocrisis et deceptio), quàm principalius internam; at quoniam Ecclesia non iudicat de occultis, ideo illic requirit explicitè sive directè solam externam, sed eam postulat tanquam indicium probitatis internæ. Et hoc patet ex textu D. Pauli supra relato, ubi disertè distinxit Apostolus probitatem tam externam, quàm internam, et utique utramque requisivit in Sacerdotibus, verbis illis: « Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, pudi- » cum, etc. » Ecce necessitas probitatis internæ; deinde induxit necessitatem probationis externæ verbis quæ subdidit, nempe: « Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab iis, qui » foris sunt. » Ideo D. Thomas hanc Epistolam Apostoli expli- » cans, scribit: « Primò ergo ostendit quales debent esse Episcopi » secundum se, secundò quantum ad alios. » Et ideo Conc. quoque Trid. in *ead. Sess. 23. c. 12.* ait: « Illos tantum promovendos ad » sacros Ordines, quorum probata vita senectus sit. » Quid autem sit hæc senectus probatæ vitæ, habetur in Sapientia (c. 4. v. 9.)

Ætas senectutis vitæ immaculata. Et propter id Concilium *c. XI. Sess. cit.* ad finem majoris probationis bonæ vitæ, præscribit interstitia inter diversos Ordinum gradus, dicens: « Ut in » eis cum ætate vitæ meritum et doctrina major accrescant. » Atque hinc in Pontificali Romano Episcopus ordinans, loquendo de Sacerdotibus initiandis, dicit: « Ut cœlestis sapientia, probi » mores, et diuturna justitiæ observatio ad id electos commen- » dent. » Hinc Innoc. XII in sua Bulla *Speculatores*, edita anno 1694, loquens de Interstitiis Ordinandorum, sic præcipit: « Ante » meritum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam » disciplinæ, Sacerdotalis honor non probatis minimè tribuatur, » nec unquam heri sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri profani, » hodie Sacrorum Antistites veteres vitio, virtute rudes et re- » centes, discipuli simul ac magistri pietatis creentur. Sed ii » tantum, juxta constitutas à Majoribus leges, ad Sacrarum ad- » ministrationum sublimitatem promoveantur, qui diurna con- » versatione inter Clericos fuerint comprobati. » Et *D. Hieronym.* apud *eumd.* *D. Th. l. c.* inquit: « Non solum Episcopi, et Pres- » byteri, et Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum » populum, cui præsidet, et sermone et conversatione præce- » dant, verum etiam inferiores gradus et omnes qui Domini » oraculo deserviunt. »

67. — Probatur 3. ratione et auctoritate DD. quia, ut quis ad sacri Ordinis dignitatem ascendat, non sufficit simplex et actualis status gratiæ, sed requiritur etiam bonitas præcellens, et habitualis. Et idcirco pœnitens, qui è luto habitualium libidinum mox emerit, quamvis conversus, quia tamen pravus habitibus irretitus adhuc infirmus existit, is vix capax erit absolutionis, sed non Ordinis sacri. Propterea quòd, si quis taliter affectus, et à sanie vitiorum nondum purgatus ad altaris fastigium ascendere audeat, nisi prius sufficienti probetur experimento, iste prout temerarius etiam Sacramentali absolutione manifestatur indignus. Unde S. Bernardus *de Cono. ad Cler. cap. 21.* scripsit: « Nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas » ante susceptum Ordinem fuerit approbata. » Et hinc notandum quòd id quòd dictum est de vitio luxuriæ, idem dicendum de quocumque alio, nimirum ebrietatis, avaritiæ blasphemiæ, odii, etc. Quòd autem ad sacros Ordines suscipiendos minimè sufficiat simplex gratia sanctificans, sed ultra requiratur interior perfectio, constat ex consensu communi SS. Patrum et Doctorum, qui uno ore illam efflagitant. Et in primis *S. Th. 2. 2. qu. 184. art. 6.* loquens de exercitio sacrorum Ordinum, ait: « Quamvis interior » perfectio ad hoc requiratur, quòd aliquis dignè hujusmodi » actus exercent. » Et in *ead. quæst. art. 8.* dicit Sacerdotem « excellere Religiosum quantum ad dignitatem, quia per sacrum » Ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus » ipsi Christo servitur in Sacramento altaris, ad quòd requiritur » (nota) major sanctitas interior, quàm requirat etiam Religionis » status. » Item *q. 189. art. 1. ad 3.* loquens pariter de probitate

Clericorum, et Monachorum, dicit: « Ordines sacri præexigunt » sanctitatem, sed status Religionis est exercitium quoddam ad » sanctitatem assequendam; unde pondus Ordinum imponendum » est parietibus jam per sanctitatem desiccatis, sed pondus Reli- » gionis desiccet parietes, id est homines ab humore vitiorum. » Et idem prius dixit S. Joan. Chrysost. *l. 2. de Sacerd. c. 3.* *Multò magis integritas huic quàm illis necessaria.* Item *S. Thom.* in *Suppl. qu. 36. a. 4. ad 3.* ait: « Ad minus (id est non solum » ad minus, ut ibi explicat Glossa) hoc requiritur, quòd nesciat » Ordinans aliquid contrarium sanctitati: sed etiam amplius » exigitur, ut secundum mensuram Ordinis, vel officii injun- » gendi diligentiori cura apponatur, ut habeatur certitudo de » qualitate promovendorum, saltem ex testimonio aliorum. » Et confirmat testimonio S. Dionysii (*in d. q. 36. art. 1.*), qui scripsit: « In Divino omni non est audendum aliis ducem fieri, nisi se- » cundum omnem habitum suum factus sit deiformissimus et » Deo simillimus. »

Magis autem urget id quòd docet *S. Thomas* in *Suppl. quæst. 35. art. 1. ad 3.* ubi dicit: « Ad idoneam executionem Or- » dinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur » bonitas excellens. » Nec valet dicere quòd hinc S. Doctor re- » quirat quidem bonitatem excellentem ad executionem Ordinum, non autem ad susceptionem, eò quòd in ipsa susceptione gratia confertur suscipienti ad sacra ministeria dignè exercenda. Nam in eodem loco Angelicus expressè requirit meritum sanctitatis positivæ tam ad executionem, quàm ad susceptionem Ordinum. Ad hoc videndum observare oportet, quòd S. Doctor non aliud intendit probare in *cit. art. 1.* nisi quòd in Sacramento Ordinis certè confertur gratia gratum faciens. Hinc sic sibi opponit in tertia objectione. « Nulla causa præsupponit effectum suum; sed » in eo qui accedit ad Ordines, præsupponitur gratia, per quam » fit idoneus ad susceptionem Ordinis. (Hoc autem præsup- » positò, mox videbimus quòd non quidem negetur, sed appro- » batur, et confirmatur à S. Doctore in suo responso.) Ergo talis gratia non confertur in Ordinis collatione. Hucusque objectio; deinde sic respondet: « Ad tertium dicendum, quòd ad idoneam » executionem Ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed » requiritur bonitas excellens. » De hoc autem rationem reddit: « Ut sicut illi qui Ordinem suscipiunt, super plebem consti- » tuuntur gradu Ordinis, ita et superiores sint merito sanctitatis. » Hinc confirmans præsuppositum objectionis, ut diximus, id est quòd ad Ordines suscipiendos requiritur utique gratia gratum faciens, sive meritum præcedens sanctitatis, sic infert: « Et ideo » præexigitur (nota) gratia quæ sufficiat ad hoc quòd dignè con- » numerentur in plebe Christi. » Demum concludit: « Sed con- » fertur in ipsa susceptione Ordinis amplius gratiæ munus, per » quòd ad majora reddandur idonei. » Quibus verbis intendit *S. Th.* probare, quòd gratia Sacram. non sit futura quidem inutilis, sed majora auxilia præitura suscipienti, ut idoneum se reddat

ad majora merita acquirenda : sed jam præsupponit et exprimit præexigi in suscipiente gratiam gratum facientem, quæ sufficiat ad dignum eum faciendum, ut connumeretur inter altaris Ministros. Unde sicut non sufficit qualiscumque gratia ad executionem Ordinum, ita neque ad susceptionem. Rectè enim ait *Habert de Ordine p. 3. c. 3. in fine*, quòd Pœnitentia pro infirmis est instituta, et ideo infirmis est conferenda; sed Ordo, cum non ad salutem propriam, sed aliorum institutus sit, sanis conferri debet. Idem confirmat *Glossa* in præfato textu, dicens: « Licet enim in illo, qui ascendit ad Sacramentum Ordinis, præsupponatur gratia gratum faciens, secundum modum quo possit dignè Ordinem suscipere; tamen non supponitur secundum gradum illum quo causatur ab Ordine suscepto. Accedenti enim sufficit esse in gratia, sed jam eidem suscipienti Ordinem augetur gratia illa. » Adverte illa verba: « Licet præsupponatur gratia secundum modum quo possit dignè Ordinem suscipere. » Ergo ad Ordinem suscipiendum non sufficit sola gratia sanctificans, ut quidam hanc *Glossam* intellexit, sed requiritur talis gradus gratiæ et meriti, ut initiandus dignè possit ad illum ascendere. Et quamvis *Glossator* ibi subdat: *Accedenti enim sufficit esse in gratia*; intelligit profectò non de simplici gratia explicata, secundum modum, etc.

68. — Idem sentit *Sotus in 4. Sent. dist. 2. q. 1. n. 3.* ubi agens de *Sacram. Ord.* dicit sanctitatem positivam in Ordinando esse necessariam de præcepto divino; in sua verba: « Prima conclusio, quamvis morum integritas non sit de essentia Sacramenti, est tamen præcepto divino maximè necessaria... An verò quod articulo præsentis de idoneitate eorum, qui sacris sunt initiandi Ordinibus, definitur, non est generalis illa dispositio, quæ in suscipiente quodcumque Sacramentum requiritur, ne sacramentalis gratia obicem inveniatur? Est etiam illa quædam actualis præparatio, sed definitio ad modum habitus attinet (significat hinc *Sotus*, quòd Promovendus debet esse habitua-liter bonus); enimvero quòd ad sanctitatem Ordinis homo non solùm gratiam suscipit, sed ad sublimiorem gradum conscendit, requiritur in eo morum honestas et virtutum claritas. » Idem asserit *Sanchez (conf. c. 1. D. 46. n. 1.)* « In promovendo ad Ordines requiritur bonitas vitæ, quod non est intelligendum de generali bonitate, id est ut careat peccato mortali, hoc enim ad omnia Sacramenta requiritur; quia per Sacramentum (*ordinis*) homo ad sublimiorem gradum conscendit, requiritur in eo morum honestas, scilicet ut sit sobrius, castus, etc. » Idem dicunt *Salm. (de Sac. Ord. c. 5. n. 40.)* « Ad hoc ut aliquis ad ordines promoveatur, bonitas vitæ requiritur, non illa solùm quæ ad receptionem omnium Sacramentorum licitam postulat, nimirum quòd sit expers lethalis culpæ, sed ultra requiritur, quòd sit honestis moribus imbutus. » Accedit *P. Holzmann*, qui (*de Ordin. n. 96.*) sic ait: « Requiritur 4. ut (Ordinandus) effulgeat speciali vitæ probitate: speciali,

inquam; non enim sufficit ad suscipiendos Ordines probitas communis, quæ ad quælibet Sacramenta recipienda exigatur, sed necessaria et specialis, ex qua sperari possit fore, ut ordinandus bono exemplo præluceat... Consistit autem specialis illa probitas in recta intentione specialiter serviendi Deo, in casta et sobria vita, in bona conversatione ordinandi. »

Si igitur constat, quòd Clericus qui ad altaris celsitudinem vult ascendere, non tantum à culpa mortali immunis esse debet, sed amplius præ se ferre probitatem habitualem, atque adeo excellentem, ut hæc merito esse possit præparatio correspondens gratiæ per Sacramentum Ordinis præstandæ, quæ confertur per modum habitus, sive quæ confertur, ut perpetuò sua peculiaria auxilia tribuat ordinato; certum etiam est, quòd ille qui usque adhuc in luxuriis est versatus, si fortè præstiterit simplicia signa pœnitentiæ, erit quidem capax absolutionis, sed non erit simul sacro Ordine dignus; aliud enim sanè est, et valde diversum, esse simpliciter in statu gratiæ, aliud magnam bonitatem possidere. Idcirco ex omnibus prædictis concluditur, præceptum esse divinum, et ab Ecclesia omni tempore custoditum ac promulgatum, ut qui in flagitiis, etsi occultis, sit recidivus aut habituatus, priusquam sacros ordines assumat, convenienti castitatis experientia sit probandus. Alioquin ei ob ipsius gravem præsumptionem, et quia in re gravi legem Ecclesiæ offendet, Confessarius tenebitur absolutionem denegare.

69. — Quoad secundam autem partem, minimè negandum censemus, aliquando contingere posse, quòd Clericus, quantumvis in vitio carnis consuetudinarius et recidivus, tali compunctionis gratia à Deo sit donatus, ut dignus existimetur, qui gradum sacri Ordinis statim assumere possit; et ideo tunc capax bene evadet absolutionis, quamvis præcedenti experimento non sit probatus. Probatio quidem non solùm exterior, sed etiam interior, ut diximus, in hujusmodi pœnitentibus ab Ecclesia necessario postulatur; sed non necessario requiri dicimus probationem temporis.

Olim juxta priscam Ecclesiæ disciplinam nemini, qui post acceptum Baptismum lethale peccatum commiserat, ascendere ad Ordines unquam permittebatur, etiamsi condignam egisset pœnitentiam, ut testantur *S. Isidorus, S. Hieronymus et S. Martinus Papa I.* apud *Natal Alex.* Atque il, qui post Ordinem susceptum semel graviter peccarent, ipso facto manebant perpetuò suspensi, prout scripsit *S. Gregor. l. 4. ep. 7.* Deinde tamen aliquot post secula tantum illi, qui infamiam passi erant ob aliquod grave crimen, aut publicam egerant pœnitentiam, ab Ordinibus excluderentur, juxta id quod legitur in *Concil. Carthagen. IV. Can. 68.* ubi, *Ex pœnitentibus, quomodo sit bonus, Clericus non ordinetur.* Demum à sæculo XI ut ferunt *Habert, et Juvenius* remissa fuit hujus disciplinæ severitas, ut patet ex *cap. Fraternalitatis Dist. 34.* ubi *Pelagius Papa* requisitus ab *Episcopo Florentino*, an conferre posset Diaconatum clerico, qui

aliquando, cum esset conjugatus, inhonestè versatus fuerat cum sua ancilla. Respondit Pelagius : « Et quamvis multa sunt, quæ » in huiusmodi casibus observari canonicè jubeat solemnitas » auctoritas, tamen quia defectus nostrorum temporum, quibus » non solum merita, sed corpora ipsa defecerunt, districtiois illius » non patitur in omnibus manere censuram : et ætas istius de » quo agitur, futuræ incontinentiæ suspicionem auferre dignos- » citur, ut ad Diaconatum possit provehi, temporum, ut dictum » est, condescendentes defectui, concessisse nos noveris. » Item in » cap. Ex tenore, De Temp. Ordin. sic habetur : « Verùm quo- » niam peccatum ipsius fore occultum dixisti, mandamus, qua- » tenus pœnitentiam ei condignam imponas, et suadeas, ut parte » pœnitentiæ peracta, Ordine suscepto utatur, quo contentus » existens, ad superiores amplius non ascendat. Verumtamen, » quia peccatum occultum est, si promoveri voluerit, eum non » debes aliqua ratione prohibere. » Attamen notandum, ut dixi- » mus n. 52. hunc Canonem correctum fuisse in parte à Trident. in c. 1. Sess. 14. de Reform. etc. ubi habetur, quòd Episcopi bene possunt ob peccata occulta, etiam extrajudicialiter cognita, prohibere initiandos, quominus ordinentur.

70. — Cum igitur neque Ecclesiæ præceptum, neque præ- » sentis disciplinæ consuetudo cogat ad probandos sola temporis » diuturnitate eos, qui ad sacros Ordines sunt promovendi, ad pru- » dentem Confessarium spectabit cognoscere, an pœnitens vel » temporis experimento, vel alia via sit convenienter probatus, » atque dispositus ad tantam dignitatem assumendam. Bene autem » evenire potest, quòd Deus, cujus judicia et misericordiæ admira- » bilia sunt, auxilia tam efficacia gratiæ alicui largiatur, ut com- » punctionis vehementia temporis probationem compenset. Docet enim D. Thomas, quòd Deus aliquando tollit peccati reliquias » successivè per suam gratiam cooperantem, aliquando verò statim » per magnam commotionem, qua homo perfectam sanitatem » spirituales consequitur. Hoc docet 3. part. quæst. 76. art. 5. » ad 1. ubi quærens. *utrum, remissa culpa mortali, tollantur omnes » reliquiæ peccati?* objicit sibi (in 1. object.) auctoritatem D. Au- » gustini in lib. de Pœnit. c. 2. t. 4. qui ait : « Nunquam Domi- » nus aliquem sanavit, quem omnino non liberavit; totum enim » hominem sanavit in Sabbato, quia et corpus ab omni in- » firmitate, et animam ab omni contagione. » Respondet inde » Angelicus : « Quandoque tanta commotione convertit (Deus) » cor hominis, ut subito perfectè consequatur sanitatem spiri- » tualem, non solum remissa culpa, sed sublatis omnibus peccati » reliquiis; ut patet de Magdalena Luc. 7. Quandoque autem » prius remittit culpam per gratiam operantem, successivè tollit » peccati reliquias. » Si ergo Divinæ gratiæ efficacia valet au- » ferre omnes peccati reliquias, id est animæ debilitatem ex vulne- » ribus peccati causatam; idcirco, quamvis habitus pravi in po- » tentius sensitivis non tollantur, mens tamen ex vigore gratiæ talem » acquirere potest vigorem, ut illis facilè resistat. Hoc docuit idem

D. Th. *supplem. qu. 30. art. 1. ad 2. dicens* : « Reliquiæ autem » peccati non dicuntur hic dispositiones ex actibus relictæ, quæ » sunt quidam habitus inchoati; sed quædam spiritualis debi- » litas in ipsa mente existens; qua sublata, etiam eisdem habiti- » bus, vel dispositionibus manentibus, non ita potest inclinari » mens ad peccatum. » Nulla igitur tali habituato erit necessitas » experimenti, quod non requiritur, nisi ut debilitas animæ ex mal- » lis habitibus contracta sanetur, et pravis dispositionibus facilè re- » sistat, cum hoc idem ex vigore gratiæ is æquè, et fortè virilius » adeptus fuisse comperitur. Rectè enim dicit S. Cyprianus : « Non » pro mora temporum, sed compendio gratiæ maturatur caritas.

71. — Non quidem negandum huiusmodi conversiones extra- » ordinarias esse, nec sæpe evenire, neque etiam in Exercitiis spi- » ritualibus, quæ ad sacros Ordines præmitti solent; quoniam » plerumque ad huiusmodi Exercitia. Promovendi coacti accedunt. » Ideoque alia extraordinaria signa debet Confessarius in suo pœ- » nitente agnoscere, ut ei ad sacrum Ordinem ascendere permittat. » Quòd si quandoque (licet rarò) tales conversiones extraordi- » nariæ accidant; nulla patet ratio, cur in eo casu magis dispositum » ad Ordines suscipiendos pœnitentem evincat longi temporis » probatio, quam manifesta cordis vera et vehemens contritio, ac » voluntas adeo firma, quæ immixta spe divinorum auxiliorum, » præcipuè actualium, quæ in Sacramento Ordinis à Deo imper- » tiuntur, ut castè et honestè in Ecclesiæ ministeriis vita ducatur, » non solum se emendare proponat, sed etiam omnia media oppor- » tuna adhibere, quæ valeant tum concupiscentiam refrænare, » tum dignum eum reddere ut sacra adeat Mytheria; imò pœni- » tens ex illo singulari dono contritionis jam inceperit instanter et » enixè castitatem à Deo postulare, et simul concupiscentiæ ar- » dorem notabiter imminutum in se cognoscat, ita ut jam paratum » se sentiat ad castitatem servandam. Quòd si sufficienter probatus » existimatur, qui per aliquod tempus se continens habitum » extirpare curaverit, multò magis is probatus censeri debet qui » per specialem Dei gratiam vehementi contritione manifestè com- » punctus est. Diuturnitas temporis ideo sufficiens creditur probatio, » quia signum est firmæ voluntatis pœnitentis; attamen non » rarò evenire solet, quòd aliquis etiam longo tempore se à vitiis » pro Mundi hujus honestate contineat (juxta verba S. Gregorii); » sed horum magis est timendus relapsus, quam eorum qui talem » contritionis gratiam ostenderunt, ut prudens Confessarius direc- » tè eos voluntatem immutasse cognoscat; unde rectè prudentem » ac fundatam spem concipere possit, quòd Promovendus auxilio » divinæ gratiæ, et mediis quæ adhibere ipse proposuit, castitatem » servabit, juxta illud Tridentini (in c. cit. 13) : *Qui sperent, » Deo auctore, se continere posse.*

Id sat confirmatur tum à Pontificali, tum à Catechismo Ro- » mano. In Pontificali enim habetur, quòd Episcopus alloquens » initiandos ad Subdiaconatum, sic dicit : « Si usque nunc fuistis » ebrii, amodo sobrii; si usque nunc inhonesti, amodo casti. »